

Franckesche Stiftungen zu Halle

Hugonis Grotii De Jure Belli ac Pacis Libri Tres

Grotius, Hugo

Jenae, 1680

CAPUT XXII.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-188571](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-188571)

L. II. c. XI. §. 22
& XV. §. 16.
Hoc Libro c.
XX. §. 58.

L. 5. naturalis.
§. 1. de Præsc.
verb. L. ult. D.
de Cond. ob
caus. dati.

XXX. Proponitur & illud, an in carcerem redire debeat, qui dimissus est sub pacto, ut faceret dimitti alterum, qui factum morte præveniret. Diximus alibi, factum tertii liberaliter promissum satis impleri, si nihil omittitur ex parte promissoris: at in oneroso obligari promissorem ad id, quod tantundem valet. Sic ergo in propofita quaestione non tenebitur quidem, dimissus reddere se custodiam; neque enim id conventum fuit, neque tacite. Atque intelligi patitur favor libertatis, neque debet lucrifacere libertatem: * sed eius, quod præstare non potest, æstimationem præstabit. Hoc enim naturali simplicitati congruentius, quam quæ in actione de præscriptis verbis & de conditione ob causam dati causa non secuta Romani juris interpretes tradunt.

Sed eius, quod præstare non potest, æstimationem præstabit) id non fecit Paulus Balonius ea lege dimissus, ut Carvajalium restitueret libertati, qui Carvajalius, antequam liberaretur, mortuus fuit: quo nomine reprehendit Balonium Mariana libro XXX. Sed facti speciem paulo aliter narrat Paruta libro II.

CAPUT XXII.

De fide minorum potestatum in bello.

I. Ducum genera.

II. Quatenus eorum pactio obliget summam potestatem:

III. Aut occasionem obligationi det.

IV. Quid si factum quid contra mandatum? ubi distinctiones adhibentur.

V. An tali casu pars altera obligetur.

VI. Quid belli duces aut magistratus possint circa inferiores se, aut pro iisdem.

VII. Pacem facere ducum non esse.

II. An inducias dare, distinguuntur.

IX. Quæ securitas personarum, quæ res ab ipsis concedi possint.

X. Strictè interpretanda talia pacta, et quare?

XI. Quomodo interpretanda ceditio à duce accepta.

XII. Quomodo cautio, si regi aut populo visum fuerit.

XIII. Quomodo promissum de oppido tradendo.

I.

L. 5. conventionum.
§. 1. de Pactis.
† L. II. c. XV. §.
1. L. 3. c. 20. §. 1.
Lib. IV.
Comm. III.

Inter publicas conventiones Ulpianus & hanc speciem posuit, † quoties inter se duces belli quedam paciscuntur. Nos diximus post fidem datam à summis potestatibus, agendum & de ea, quam dant minores inter se aut alijs: siue minores illi summis sint proximi, quales sunt duces excellentèr dicti, de quibus illud Livii capiendum: Nec ducem novimus, nisi cuius auspicio bellum geritur: siue longius remoti, quos sic distinguit Cæsar: alie sunt legati pariter, alie Imperatoris. Alter agere ad præscriptum, alter libere ad summam rerum consilium debet.

II. Et

§. 30. (2) An ille obligatus manum in
carcerem qui alterum et carcerem
liberavit. Singulum. habens in gratia
formam qui liberavit suum manum.
fuerit. §. 31. An eo a parte suo et
obligatus ad coram pro altero
justitiam tunc p. civitas illam
et aliqua persona officium, quia
elegerat civitatem.

§. 16. Cum his agitari possunt legati
bellum, agus, fugatos, et salvas, vel
de frequentes, et implere, et habere, et
1855. Argumentum a dly. et ce. quod
hi solent tantum a dly. et ce.

II. Est autem in horum promissis duplex inspectio. nam aut hoc quaeritur: an summam potestatem obligent, aut an se ipsos. * Prior questio definienda est ex ea, quod alibi diximus, obligari nos & per eum, quem voluntatis nostrae ministrum elegerimus, siue voluntas illa specialiter expressa est, siue ex ipsa praepositionis natura colligitur. Nam qui dat facultatem, dat, quantum in se est, quae ad facultatem sunt necessaria, quod in materia morali intelligendum est morali modo. Duobus ergo modis potestates minores summam suo facto obstringunt, faciendo id, quod probabiliter ipsorum officio contineri censetur, aut etiam extra illud, ex speciali propositione nota publice, aut iis, quorum res agitur.

Prior questio definienda est ex eo, quod alibi diximus) Vide Camdenum in anno cIo Io XCIV. in Comitibus Mirandae in causa Haukinsi.

III. Sunt & alii modi, quibus potestas summa obligatur antecedente ministrorum facto, sed non ita, ut id factum causa sit proprie dicta, sed ut occasio sit obligationis: idque dupliciter, vel per consensum, vel per rem ipsam: Consensus apparet ratihabitione, non tantum expressa, sed & tacita, id est, ubi scivit (a) summa potestas, quod actum erat, & fieri passa est, quae ad aliam causam referri probabiliter non possunt, quod ipsum, quo modo procedat, alibi tractavimus. Per rem haecenus obligantur, ne locupletiores (b) fiant aliena iactura, id est, ut aut contractum praesent, ex quo commodum volunt consequi, aut de commodo discedant, de qua aequitate itidem a nobis alibi dictum est. Et haecenus, nec ultra, recipi potest, quod dicitur, valere, si quid utiliter gestum est. Contra vero ab iniustitia excusari non possunt, qui, cum pacta improbeant, tamen retinent, quod sine pacto non haberent: Ut cum Senatus Romanus, narrante Valerio, factum Cn. Domitii neque probare potuit, neque rescindere voluit: qualia multa in historiis occurrunt.

IV. r. Illud quoque ex supra a nobis dictis repetendum est, obligari eum, qui praeposuit, etiam si praepositus fecit contra mandata arcana, intra limites tamen publicae functionis. Hanc aequitatem recte secutus est Praetor Romanus in infortoria actione: neque enim omne, quod cum infortore geritur, obligat eum, qui praeposuit, sed ita, si ejus rei gratia, cui praepositus fuerit, contractum est, de quo autem palam proscriptum fuit, ne cum eo contrahatur, is praepositi loco non habebitur: quod si proscriptum quidem sit, sed non pateat, tenetur qui praeposuit, conditio quoque praepositionis servanda est: nam si quis sub certa lege vel interventu cujusdam personae contrahi voluit, aequissimum erit id servari, in quo praepositus est.

2. Cui consequens est, ut alii Reges aut Populi magis, alii minus ex ducum suorum contractibus teneri possint, si satis notae sint ipsorum leges

Hhhhh 3

at.

L. cuiusq. §. 5.
§. 11. non tamen. D. Infr.
Act. L. sed si. 11.
§. 2. de quo, &
§. per scribere.
3. & §. 4. proscriptum.
Eod. Tit.

L. II. c. XI. §. 12.

(a) Lib. II. c.

IV. §. 5. & c.

XV. §. 17.

c. 29.

(b) Lib. II. c. X.

§. 1. L. 3. c. 24.

§. 6.

cap. 2. c. 10. & c.

Lib. IX. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

L. II. c. XI. §. 1. & c.

atque instituta. de his si non constat, sequendum est, quod conjectura di-
cat, ut concessum intelligatur id, sine quo satis commode, quæ officii sunt,
expediri non possunt.

†††

Sine quo satis commode, quæ officii sunt, expediri non possunt.) Optime Fortinæ. ad
ad lib. 1. Tacit. pag. 59. Romæ, inquit, postquam interveniente Senatu, populus bellum
semel decrevisset, ejus administrandi potestas Consuli tradebatur: Senatus sibi pacis tan-
tùm firmandæ jus reservabat; cetera in Imperatoris potestate erant; dimicare aut abstinere
pugna, obsidere urbes, solvere obsidia, & quæ sunt his similia. Itaque Cæsarem Tran-
quillus scribit, Regibus atque provinciis per terrarum orbem aliis captivorum millia dono
obtulis-
se, alia citra Senatus populique auctoritatem, quò vellent, auxilia promississe. *Se-
non. Just. c. 28.* Quod si Senatus consuli se ab Imperatoribus de singulis belli actibus vo-
luerit, minore utique cura & industria ea curassent, quæ ad victoriam faciebant; Quod &
rei bene gestæ gloriam & cladis infamiam cum Senatu habituri fuissent communem. Et
cum nulla minus, quàm quâ putatur, vi procedat bellum; *Thucyd. 1.* & multa, quæ nunc
non apparent, ex intervallo bellum aperiat. *Lib. 28.* evidens est, neminem de emer-
gentibus casibus commodius rectiusque statuere posse, quàm qui præsens negotiis interest:
amittique rerum gerendarum occasiones, si hinc inde mittendo Senatus aut Principis ex-
quiratur voluntas. Notare hoc debent Cæsarei, qui, quod omne mandatum speciali-
ter belli Ducibus in re gerenda committere statuerunt, optimam sapientiam occasione ali-
quid laudabiliter expediendi hæcenus amiserunt & perdidērunt.

¶ 13. Mandati fines si excederit minor potestas, tenebitur ipsa, si quod promittit prestare non potest, ad assimulationem: nisi lex aliqua satis cognita id quoque impediat. Quod si dolus accesserit, id est, si prae se tulerit ius maius, quam habebat, iam tenebitur & de damno culpa dato, imo & ex crimine ad poenam crimini respondentem. Ex priore causa bona obligantur, & si ea deficient opera, aut libertas corporis: ex posteriore quoque persona, aut bona, aut utrumque, pro delicti quantitate. Quod autem de dolo diximus, procedet etiam si quis testationem interposuerit, semetipsum obligari nolle, quia & damni dati & poenae debitum cum delicto non voluntario, sed naturali nexu coherent.

V. Quia vero semper aut summa potestas obligatur, aut minister eius,
ideo & certum est partem alteram obligari, nec dici posse claudicare contra-
rum. Egimus de comparatione eorum, qui medii sunt ad superiores.

VI. Videamus & quid in inferiores possint: Nec puto dubitandum quin
dux milites, magistratus oppidanos obligent intra eos actus, qui solent ab
ipsis imperari: alioqui consensu opus esset. Contra, ducis aut magistratus
pactum inferioribus proderit in mere utilibus omnino: id enim in potestate
comprehensum fatis est in his, quae onus annexum habent, in quibus
imperari solent omnino: tertio ea, ita, si acceptaverint, quae congruunt his,
quae de stipulatione proterio ex naturali iure alibi diderimus. Generalia
haec illustriora facient subiectae species.

VII.

8. 4. 2. 3. (a) Sic Bayleny capiti pygmaea
effusa ~~qua~~ ^{et} ~~laetitia~~ ^{laetitia} quodam ultra
virescentia ^{grit} ~~con~~ ^{vide} ~~thulazae~~
et ~~brunna~~ ^{brunna} ~~legat~~ ^{legat} ~~reces~~ ^{reces} ~~holsetia~~ ^{holsetia} ~~an~~
~~regum~~ ^{regum} ~~gervia~~ ^{gervia} ~~historia~~ ^{historia} ~~invenit~~ ^{invenit} ~~non~~
~~apparece~~ ^{apparece} ~~thauray~~ ^{thauray} ~~ocean~~ ^{ocean}

ein Journalist
in dem neuen
Jahrbuch
des

VII. * De belli causis & consequentibus transigere ad belli ducem non pertinet, neque enim belli gerendi pars est bellum finire: imo et si cum maxima potestate prepositus fuerit, ea de belli ductu erit intelligenda. Agefilai responsum ad Persas fuit εἰρήνης τῶν πόλιν ἔναι κύριον; de pace constitutum esse civitati. Quam pacem A. Albinus cum Jugurtha Rege Senatus iniussu fecerat, Senatus rescidit, inquit Sallustius. Et apud Livium est: quæ rata ista pax erit, quam non ex auctoritate Senatus, non iussu Populi Romani, peregerimus? Sic Caduina, † sic Numantina sponsio Populum Romanum, ut alibi exposuimus, non obligavit. Et eatenus verum est illud Posthumi, si quid est, in quo obligari populus potest, in omnia potest, nempe eorum, quæ ad ductum belli non pertinent; quod ostendunt antecedentia, de deditione, de sponsione relinquendæ aut incendendæ urbis, de statu mutando.

*De belli causis & consequentibus transigere ad belli ducem non pertinet.) Belli-
farius Gotthis: ὁ γὰρ ἰσχυρὸς κύριος τῆ βασιλείας πράγματα διοικῆσαι καὶ ἐν τῇ
nos jns habemus ordinandi res imperatoris.*

VIII. * *Inducias dare ducum est, nec summorum tantum, sed & minorum, iis nempe quos oppugnant aut obseſos tenent, & ſe ſuaſque copias quod attinet. Nam alios duces pares non obligant, quod Fabii & Marcelli hiſtoria apud Livium declarat.*

Lib. XXIV.
Just. Lib. XI.
Liv. L. XXX.
Cass. de Just.
& Jure. L. 1.

Inducias dare ducum est) Vide Parutam lib. V.

† † †

Inducias dare Ducum est.) Accuratè hic *Dn. Zigler*, inducias in viginti quadraginta aut centum annos contrahendas distingvit ab iis, brevioris quæ sunt temporis & hodie armistitia vocari solent. Illas dare potest solus belli dominus; has verò Dux ejusdem rectè concedit. Sed de his plura videbis in *Dissert. Paraphrasi ad h. t. per*

IX. i. Homines, imperia, agros, bello quaesita concedere itidem ducum non est. Hoc iure Syria Tigrani adempta, quamquam Lucullus dederat. De Sophonisba, quæ bello capta erat, ait Scipio Senatus Populiqve Romani iudicium atque arbitrium esse; ideo à Masinissa, quo duce capta erat, libertatem ei dari non potuisse. In res alias, quæ in præda sunt, ius aliquod concedi imperantibus videmus, non tam ex vi potestatis, quam cuiusque populi moribus; quæ de re satis superius à nobis dictum est.

2. At nondum quæ sita condonare omnino in ducum est potestate : quia oppida plerumque & homines saepe in bello dedunt se sub conditionibus vite salva; aut & libertatis, aut & honorum, de quibus summa potestatis arbitrium, exquiri res plerumque non patitur. Pari ratione jus hoc & ducibus non summum dandum est intra ea, quæ ipsis agenda commissa sunt. Maharbal Romanis quibusdam, qui ex prælio ad Thrafymenum evaserant, satis longe absente An-

nibale, fidem dederat non tantum vitæ ^{ἡ σωτηρίας}, ut nimium concilise nar-
rat Polybius; sed, si arma tradidissent, abire cum singulis vestimentis passu-
rum: retinet eos Annibal hoc causatus ὅτι Μααρβαλὶς οὐκ εἴη κέρειον ἀνδρὶ
αὐτὸς γνώμης, διδὼς τὴν ἀσφάλειαν τοῖς ὑποσπόνδοις. * In potestate Mahar-
balis non fuisse, se inconsulto fidem dare se deditibus, quæ ipsos illesos aut indemnes
præstaret. Judicium de hoc facto Livii sequitur: Punica religione servata fi-
des ab Annibale est.

In potestate Maharbalis non fuisse se inconsulto fidem dare se deditibus) Non
magis probabile erat in re simili effugium, quod usus Bajazetes adversus Ser-
vius Cratovianos; narrante Leunclavio lib. VI.

3. Quare & M. Tullium in Rabirii causa ut oratorem audire debemus,
non ut judicem. Vult à Rabirio Saturninum jure cæsum, quem Consul C. Ma-
rius data fide ex Capitolio abduxerat: Fides, ait, qui potuit sine Senatuscon-
sulto dari? & ita rem agit quasi Marius solum fides ista obstringeret. Atqui
C. Marius ex Senatusconsulto potestatem acceperat operam dandi, ut impe-
rium Populi Romani majestasque conservaretur. * In ea potestate, quæ Ro-
manis moribus erat maxima, quis neget comprehensum jus dandæ impuni-
tatis, si eo modo omne periculum à Republica arceretur?

In ea potestate, quæ Romanis moribus erat maxima) Vide Sallustium in
bello Catilinario. Tullianæ huic cavillationi non dispar illa Consalvi in Du-
cem Valentinum Guicciardini libro VI.

X. Ceterum in his ducum pactis, quia de re agunt aliena, quatenus con-
tractus natura patitur, adstringenda interpretatio, nempe ne aut ex ipsorum
facto summa potestas plus, quam vellent, obligetur, aut ipsi damnum subeant
officium faciendo.

XI. Ira qui in deditionem puram à duce accipitur, eo jure acceptus cen-
setur, ut de eo victoris Populi aut Regis arbitrium sit, cujus exemplum est in
Gentio Illyri, & Perseo Macedonia Rege, qui se, ille Anicio, hic Paulo dedi-
derunt.

XII. Sic adiecta cautio, *ita ratum sit, si populus Romanus censuisset*, quam
sæpe in sponsonibus invenias, efficiet, ut, ratihabitione non secuta, dux in
nihil ipse teneatur, nisi si quæ locupletior factus sit.

Liv, L. XXIV.

XIII. Et qui oppidum tradere promiserunt, possunt præsidium dimitte-
re, ut fecisse Locrenses legimus.

CAPUT XXIII.

De fide privata in bello.

I. Re.